

śrī-rāmacandra-gosvāmī-viracitaḥ
śrī-śrī anaṅga-mañjarī-samputikā

-o) (o=-

prakāśiṇī - śrī karuṇā dās, śrīpaṭ parāga
168/2 south sinthi road, kolkata

26th may, 1964

-o) (o=-

- śrī-śrī rādhā-kṛṣṇābhyām namaḥ -

-o) prathama-laharī - śakti-tattva-vicāra (o=-

ājānulambita bhujau kanakāvadātau
saṅkīrtanaika pitarau kamalāyatākṣau |
viśvambharau dvija-varau yuga-dharma pālau
vande jagat priyakarau karuṇāvatārau || 1 ||

śrī kṛṣṇa caitanya jaya, jaya dīna dayāmaya
tribhuvane dilā harināma |
svarūpa śrī nityānanda, parama ānanda kanda
dui prabhura caraṇe praṇāma || 2 ||

śrī caitanya carī-suta, pūrve yaśodāra puta
rohiṇī nandana balarāma |
dui prabhu avatari, pāriṣada saṅge kori
sarva jīve koilā prema dāna || 3 ||

śrī advaita sītānātha, sarva parikara sātha
caitanyera premera bhāṇḍārī |
acyuta ānanda pitā, prema bhakti phaladātā
tānhāra caraṇe namaskari || 4 ||

sarva avatārī dhanya, śrī nityānanda caitanya

agamya mahimā kevā jāne |
brahmā ādi śukoddhava, nāradādi muni sab
yoge yāre dekhae dheyāne || 5 ||

(heno prabhu śrī gaurāṅga, nityānanda kori saṅga
āilena advaita ārādhane)

vandibo śrī gadādhara, gaurāṅgera priyatara
rādhā śakti boliyā kheyāti |
eka vapu dui bhāga, gaurāṅgete anurāga
tina prabhu ekai pīriti || 6 ||

śrī guru karuṇā sindhu, patita janāra bandhu
parama dayālu avatāra |
nayane añjana dilā, hṛde jñāna prakāśilā
vandoṅ āmi caraṇa tāñhāra || 7 ||

śrī vaiṣṇavera pada-dhūli, loinu mastake tuli
sabe more korāho karuṇā |
tomā sabhāra kṛpā hoite, parānanda haya cite
manera sarva ghuce durvāsanā || 8 ||

śrī vasu-jāhnavā pāya, puṭāñjali namra kāya
praṇāma koriye punaḥ punaḥ |
śrī vasu nandara vīra, sarva kalā rasadhīra
tāra ada mastake bhūṣaṇa || 9 ||

namaḥ śrī nityānandāya jāhnavī pataye namaḥ |
namaḥ kṛṣṇa-svarūpāya namāmy anaṅga-mañjarīm || 10 ||
vasudhā jāhnavī kāntaṁ śrī nityānandam īśvaram |
anaṅga-mañjarī-rūpam avadhautam namāmy aham || 11 ||

iṣṭa deva nityānanda, kevala ānanda kanda,
sei tanu anaṅga-mañjarī |
rādhāra anujā yei, balarāma śakti sei,
guru rūpe hon adhikārī || 12 ||

se dhanī sabhāra para, agaṅga ambuje ghara
sarva bhakti dātā śiromaṇi |
tāhāra anugā hoile, rādhā-kṛṣṇa prema mile
anāyāse sarva tattva jāni || 13 ||

tathā hi bhajana-candrikāyām—
kṛṣṇasya rādhikā śaktiḥ rāmasyanaṅga-mañjarī |
etāvad jñeyatā yatra tatra tuṣṭhatu me manaḥ || 14 ||

śrī rādhā kṛṣṇera śakti, śāstra dvāre koilo bhakti
rāma śakti anaṅga-mañjarī |
kāya mano vākya dhari, bhaja tāre dṛḍha kori
yadi cāho kiśora kiśorī || 15 ||

e sab sādhana bhāi, nitāi prasāde pāi
jāhnavā caraṇe koro rati
dekhi śuni nāhi bhuli, anya pathe nāhi coli
nija mate cāhiye pīriti || 16 ||

tathā hi śrī-dharaṇī-śeṣa-samvāde—
goloke dvi-bhujah kṛṣṇah sac-cid-ānanda-vigrahaḥ |
tat prakāśa svarūpo 'yam dvitīyo deha rūpakaḥ || 17 ||

rādhā-kṛṣṇa balarāma, aikya vastu aikya dhāma
aiśvarya mādhyura premamaya |
ihāte nā koro āna, mūrti bhede tina nāma
śāstra mate jāniho niścaya || 18 ||

ataeva kōhi sāra, śakti-tattva suvicāra
śrī kṛṣṇa svarūpa nirūpaṇa |
śac-cid-ānandamaya, kṛṣṇera svarūpa haya
trayī śakti yāte prakāṣana || 19 ||

sat pade boliye nitya, ei se parama tattva, baladeva kori yāne jāni |
cit jñāna pūrṇa tattva, viśuddhete pariṇata
sei tattva kṛṣṇake vākhāni || 20 ||

ānanda yāhāra nāma, pūrṇa sukha pūrṇa kāma
apūrṇatā yei pade nāi |
āhlādinī tāra nāma, sarva śakti rasadhāma
sei vastu rādhā boli gāi || 21 ||

tathā hi śrī-dharaṇī-śeṣa-samvāde—
sad-aṁśaś ca cid-aṁśaś ca ānandāṁśas tathaiva ca
sad-aṁśe svayam evāsti cid-aṁśe vāsudevakaḥ |
ānandāṁśe ca rādhādyā hlādinī-śakti sāragaḥ
sad-ānandāṁśato rāmaḥ puṁ prakṛtyātmakaḥ paraḥ || 22 ||

sac cit samvit yei, ānanda svarūpa sei
tina tattva mili eka tanu |
rādhā kṛṣṇa balarāma, rasamaya rasadhāma
aikya vastu rūpa bhinu bhinu || 23 ||

ekhone śunoho yāra, bāhya lilā avatāra
kṛṣṇa icchā mātra prakāṣaṇa |
pumāmśete sṛṣṭi tān, kṛṣṇa vihārera sthāna
nānā bhānti korena racana || 24 ||

tathā hi bhajana-candrikāyām—
śrī-viṣṇu-brahma-rudrāś ca sṛṣṭi-lilādi kāraṇām |
kintvicchā baladevasya lilā nityā iti smṛtaḥ || 25 ||

eka vuṣṇu tina rūpe, sṛṣṭyādi racaye sukhe
balarāma icchāya e sab |
saṅkarṣaṇa ādi kori, śeṣa rūpe avatari
dekhāilā ananta vaibhava || 26 ||

daśa mūrti dhari rāma, pūrae kṛṣṇera kāma
śunoho tāhāra vivaraṇa |
pādukā vasana chatra, śayyāsana yajña-sūtra
mandira bāhira vibhūṣaṇa || 27 ||

āra upādhāna rūpa kṛṣṇe dena mahāsukha
ei mata kṛṣṇa sevā kore |
anantera lilā yoto, kebā jāne abhimata
kṛṣṇa saṅge sadāi vihare || 28 ||

tathā hi—
lilā dvidhā rūpā bāhyā antarāṅgā ca nityataḥ |
bāhye tu bahu rūpāṇi cāntari gūḍha rūpakāḥ || 29 ||

bāhye dehe yei khelā, dāsya sakhya bālya lilā
ei sab nitya prakāṣaṇe |
ye ye rūpe koilā lilā, tina bhāva āsvādilā
ebe tāra kōhi vivaraṇe || 30 ||

sat pada cit pade mile, puṁ svarūpe kutūhole
tāte ye ye lilāra pracāra |
kaumārete bālya rasa, hoilā mātā pitā vaśa,
bālya rasa bhuñjēna apāra || 31 ||

bālye duhe hoiyā matta, eka bhāva eka tattva
ekāsane śayana bhojana |
eka kārye duhe cole, dohe eka khelā khele
duhe toṣe pitā mātāra mana || 32 ||

lalita calana gati, lalita vacana ati
lalita cāhani aṅga bhaṅgī |

lalita komala tanu, bālya candra bālya bhānu
nava nava śiśugaṇa saṅgī || 33 ||

donhe eka balavān, mūrta bhede yeno kāma
śveta śyāmala dui tanu |
eka poṣṭa pitā mora, bālya rase sadā bhora
eka prāṇa bhalabhadra kānu || 34 ||

tathā hi śrī-vaiśampāyanoktaḥ (toṣaṇī 10.8.25; harivaṁśa, viṣṇu-parva 7.2-4)—

tāv anyonya-gatau bālau bālyād evaikatām gatau |
eka-mūrta-dharau kāntau bāla-candrārka-varcasau || 35 ||
eka-nirmāṇa-nirmuktāv eka-yānāsanāśanau |
eka-veśa-dharāv ekaṁ kuṣyamāṇau śiśu-vratam || 36 ||
ekakāryāntara gatāv eka-dehau dvidhā kṛtau |
eka-caryau mahā-vīryāv ekasya śiśutām gatau || 37 ||

ebe śuno kōhi āra, paugaṇḍera paracāra
sakhā saṅge koilā ye ye lilā |
dāsya sakhya spaṣṭa rasa, vātsalyera ābhāsa
budha jane śāstre prakāśilā || 38 ||

sakhya bhāve dohe sama, dāsye dāsya dohoṇpama
dohe doha guru-bhāva kore |
doha māthāmāthi raṇa, dohe seve doha jana
ei mata dohete vihare || 39 ||

tathā hi śrī daśame (11.40, 15.14)—
vṛṣāyamāṇau nardantau yuyudhāte parasparam |
svayam viśrāmayaty āryam pāda-samvāhanādibhiḥ ||

(For some reason, the verse above is left without a number, though other cited verses are numbered.)

svayam viśrāmayatyāryam, baladeva guru bhāva
anurāge kṛṣṇa kore sevā |
baladeva mahāśaya, āpani kṛṣṇa sevaya
dohe tattva durjñeya jānibā || 40 ||

tathā hi stavāvalī (śrī vraja-vilāsa-stava, 12)—
udyac-chubhrāmśu-koṭi-dyuti-nikara-tiraskāra-kāry-ujjvala-śrī-
rdurvāroddāma-dhāma-prakara-ripu-ghaṭonmāda-vidhvaṁsi-dagdhaḥ |
snehād apy unnimeṣaṁ nijam anujam ito'raṇya-bhūmau sva-vītam
tad-vīrya-jño'pi yo na kṣaṇam upanayate staumi tam dhenukārim || 41 ||

koṭi sūrya tiraskāra, yini aṅgakānti yāra

heno baladeva mahāśaya |
uṣṇabhūmi kharavāta, anujete ati prīta
nā dekhiyā kāmpaye hṛdaya || 42 ||

vātsalyete sneha kori, kṛṣṇe rahe mana dhari
kṛṣṇa yadi yāna anya sthāne |
nimiṣete nā dekhiyā, animiṣa āṅkhi hoiyā
kṛṣṇa patha kore nirīkṣaṇe || 43 ||

bāhye dehe ei khelā, dāśya sakhya bālya līlā
ei sab nitya līlā jāni |
ati guhya mukhya rasa, kṛṣṇa yāhe hon vasa
ānandāmśe rāmete vākhāni || 44 ||

mad īśvarī pada bhāvi, nāmnā śrī lalitā-devī
tāra kṛpāya ye haya smaraṇā |
dṛśā vṛndāvana dāsa, tāra pāda-padma āsa
dhūli koroṇ mastaka bhūṣaṇā || 45 ||

-o) dvitīya-laharī - rasa-kautuka (o=-

jaya śrī kṛṣṇa caitanya, kali-yuga koile dhanya
nityānanda saha avatari |
advaitācārya loiyā, jīvere sadaya hoiyā
trijagate bolāilā hari || 1 ||

śrī vaiṣṇava kṛpā bole, nitāi caitanya mile
tabe gurudeve haya rati |
eka vastu tina dhāma, vastu bhedē tina nāma
abhedārthe koriho pīriti || 2 ||

tathā hi śrī dharaṇī śeṣa samvāde—
ānandāmśe ca rādhāya hlādinī-śakti sārāgā |
sad-ānandāmśato rāmaḥ puṁ prakṛtyātmakaḥ paraḥ || 3 ||
orākṛtyāmśena pāmo 'sau golokābjādi kārakaḥ |
yatra vṛndāvane kuṅje krīḍā rādhikā kṛṣṇayoh || 4 ||

prakṛtyāmśe balarāma, racaye goloka dhāma
sahasrābja dala ye tāhāra |
gokulākhyā tāra nāma, vṛndāvana sei dhāma
rādhā-kṛṣṇa yāhāte vihāra || 5 ||

sad-amīṣe balarāma, jagat pati jagaddhāma
nīlavarṇa rūpe misāiyā |
kṛṣṇera yoteko līlā, kṛṣṇa saṅge ācarilā
jāni ihā niścaya koriyā || 6 ||

śvetavarṇa tanu yei, rohiṇī nandana sei
nīla paṭṭa vastra paridhāna |
kṛṣṇera agraja nāma, mahāprabhu balarāma
goṣṭha krīḍā nāyaka pradhāna || 7 ||

śukla varṇā kalevara, vanamālā ratnākara
eka karṇe ratana kuṇḍale |
ratna simhāsanopara, tribhaṅga śṛṅga pāṇidhara
gopī yūtha saṅge kutūhole || 8 ||

tathā hi śrī-dharaṇī-śeṣa-samvāde—
rā-kāre śrīmatī rādhā ma-kāre madhusūdanaḥ |
dvayor vighraha-saṁyogād rāma-nāma bhavet kila || 9 ||

rā-kāre rādhikotpanna, ma-kare madhusūdana
dui nāma ubhaya vighraha |
tāhāte ye rasotpatti, atyanta ānanda tathi
rāma nāma niścaya jāniho || 10 ||

sarva kārye balarāma, baladeva haya nāma
balabhadra śabdete maṅgala |
saṅkarṣaṇā yei nāma, ākarṣaṇā vidyā dhāma
budha jana balae sakala || 11 ||

tatraiva—
aparaṁ paramāścaryaṁ śṛṇu devi varānane |
sadānandāmsayor yogād balarāmo babhūva ha || 12 ||

sad-ānanda svabhāvete, kṛṣṇa candre sukha dite
pṛthak līlā kore kṛṣṇa saṅge |
ānandāmśe rādhā bhāva, yukta haya baladeva
pīta varṇa tanu dhare raṅge || 13 ||

śrī rādhā svarūpa yei, anaṅga-mañjarī sei
gūḍha rūpa śakti balarāma |
kṛṣṇa sukha hetu tāra, yata yata avatāra
nitya tanu nityānanda nāma || 14 ||

śiropālī balarāma, anaṅga-mañjarī nāma
dhari kṛṣṇa sukhera kāraṇE |

paurṇamāsī bhagavatī, tāhāra ādeśa tathi
yogāyoga haya viharāṇe || 15 ||

tathā hi rasa-kalpa-sāre—
hlādinī-śakti-rūpo 'yam rāmaś ca rādhikā svayaṁ |
prakāṣa-puṁ-svarūpaś ca triguṇātīta īśvaraḥ || 16 ||

rādhā rāma rasa kūpa, anaṅga-mañjarī svarūpa
rāma rādhā anaṅga-mañjarī |
śakti rūpa tāratamya, jāniho rasera marma
kṛṣṇa sukhe sadāi vihari || 17 ||

tathā hi śrī-bhajana-candrikāyām—
yasmin kāle gataḥ kuñje mudā madana-kaiśore |
prabāla-maṇi-muktāyā racanena mano haret || 18 ||

ekasmin kāle dhani, madana kaiśora jini
ḍagamagi mād'huryera sīmā |
anaṅga-mañjarī dhanī, prabāla mukutā-maṇi
ābharaṇa ko kohu mahimā || 19 ||

dvādaśa vayasa sthiti, vasanta ketakī kānti
aṅga śobhā kohone nā yāya |
nīla paṭṭa paridhāna, ghaṇe taḍid anumāna
kandarpera darpa ke lājāya || 20 ||

śrī mukha maṇḍala śaśī, tāhe sudhā mṛdu hāsi
bhuru-yuga kāmara kāmāna |
kaṭākṣa madana śare, bhuvana mohita kore
heno māni nayāna sandhāna || 21 ||

lalāṭe sindūra bindhu, megha tale yeno indu
tārāgaṇa alakāra bhāti |
piṭhete doliche veṇī, phaṇi mukhe yeno maṇi
malli dāma bhramarera pāti || 22 ||

ratna dheḍi śruti mūle, oṣṭha dui bimbaphale
kunda kali daśanera ābhā |
nāsā ucca tila phule, tāhāte mukutā dole
gaṇḍa sthala kaumudīra prabhā || 23 ||

grīvā ati manohara, supīna sundara ura
bhūṣaṇe bhūṣita tanu khāni |
kaṇṭhe hāra candrakānti, kuca-yuge śobhe ati
kañcuka upare dinamāni || 24 ||

bhuja latā yuga mājhe, kaṭaka kaṅkaṇa sāje
aṅgule mudrikā śobhe bhālo |
simha vā ḍamaru jini, madhya-deśa ati kṣīṇī
trivali taraṅga roma jāla || 25 ||

nābhi padma jini śobhā, gaja-kumbha śreṇī ābhā
kiṅkini karaye jhalamali |
sūkṣma citra vastra tāya, aṅga ati śobhā pāya
uru-yuga kaṇaka kadali || 26 ||

pada-dvaya kañja jini, nakha candra jini maṇi
bājana mañjira śobhe tāya |
gamana manthara ati, yeno rājamāṁsa gati
kṛṣṇa rāge heli doli yāya || 27 ||

nīla paṭṭa ābharāṇa, meghate bijuri yena
ḍagamagi cakita cāhani |
agaṅga kānana mukhe, rādhānujā cole sukhe
nika yūtha saṅge kori dhanī || 28 ||

henoi samaya kāle, nanda-suta āsi mile
rūpa dekhi rahena cāhiyā |
aṅgera lāvaṇya dekhi, kṛṣṇa hoilā mahā-sukhī
kohe kichu īṣat hāsiyā || 29 ||

kṛṣṇa nava yuvarāja, mililā yuvatī mājha
rasāveśe cañcala cāhanī |
śyāmala sundara tanu, madhura mūrati janu
dhanī āge kohe mṛdu vāṇī || 30 ||

tathā hi bhajana-candrikāyām—
śrūyatām devi dāsasya dainya-bhāvaṁ sa-kātaram |
kṛpayā te suhṛdāya dehi hi yugalaṁ phalam || 31 ||

madane cañcala mana, dainya bhāva ācaraṇa
kohe kānu gad-gada ākhyāna |
tava kañculikāñcala, yugala dāḍimī phala
kiṣkaṇṭe deho dhanī dāna || 32 ||

yadi bolo tumi dhanī, era yogya naha tumi
āmi haya rājāra nandinī |
dātā haya yei jane, pātrāpātra nāhi māne
vicāra koroho mora vāṇī || 33 ||

dāna dile duḥkha mana, nahe kuṇṭha mahājana
para duḥkha duḥkha kore nāśa |
puṭāñjali cātu-vāṇī, śuni rādhāra vahinī
samvariya rahe kṛṣṇa pāśa || 34 ||

lakṣmī ādi susundarī, svarga-vāsī deva nārī
naranārī koto śata āra |
śyāmalā kamalā kori, candrā bhadra ādi nārī
hoite mahimā tomāra || 35 ||

rādhikā tomāra jyeṣṭhā, tumi tāra kaniṣṭhā
rādhā mora prāṇera samāna |
tāhāte adhika tumi, ki āra bolibo āmi
ihā jāni koroho sammāna || 36 ||

vrahāṅganā ādi kori, āche koto yogya nārī
rādhā sarva haya śiromaṇi |
e sabhā hoite śuno, ki kohibo puna pna
tomā sarva guṇete vākhāni || 37 ||

bhajana-candrikā—
rādhikāyā kaniṣṭhā tvaṁ jyeṣṭhā rādhā tava priyā |
viddhi mām rādhikā-dāsam ata eva kṛpām kuru || 38 ||

tava priyottama rādhā, ghucāya manera bādhā
nija dāsa kori more māne |
se sambandha dhani citte, koribe āmāra hite
ithe duḥkha adhika vā kene || 39 ||

nānā narma ukti koto, anaṅge ākula cita
kānu cātukāra dhanī āge |
vibhola hoilo mana, nāhi haya samvaraṇa
rahe kṛṣṇa pāyīa manodvege || 40 ||

heno kāle rādhā tathā, lalitā campakalatā
vyśākhādi yata sakhīgaṇā |
kamala nayana kṛṣṇa, anaṅgete satṛṣṇa
dekhi sabhe harṣa duḥkha mana || 41 ||

anaṅga-mañjarī prati, madhura vacana ati
kohe rādhā sucandra vadanī |
indra nīlamanī śyāme, tāhāte emana kene
hoiyāche dosara parāṇī || 42 ||

yadi mora bola dhara, nāgara santoṣa koro

śuno prāṇa anaṅga-mañjarī |
eto kōhi ālīngiyā, vadane vadana diyā
kohilā aneka yatna kori || 43 ||

lalitā sundarī āsi, mucaki mucaki hāsi
anaṅga-mañjarī mukha cāi |
rasika nāgara śyāme, paritoṣa koro rāme
tabe āmi boḍo sukha pāi || 44 ||

eto kōhi mṛdu hāsi, heri kānu mukha śaśī
nayana iṅgite kichu bole |
tabe kṛṣṇa bujhi tattva, anaṅga-mañjarī hasta
anaṅga kānane dhari cole || 45 ||

anaṅga ambuja sthāna, ratna vedi niramāṇa
nānā puṣpa makaranda jhare |
saurabhe āmoda vana, kuṇḍa ati suśobhana
nīre padma bhramara guñjare || 46 ||

tīre vṛkṣa latāgaṇa, phala phule suśobhana
malayā pavana suśītala |
nānā vṛkṣa nānā jāti, nānā latā nānā bhāti
manohara parama ujjvala || 47 ||

kadamba campaka nīpa, gandharāja, puṣpa, baka
keśara kāñcana koto āra |
punnāga pāṭala keyā, gandha vahe āmodiyā
juthi jāti seotī apāra || 48 ||

mālatī mallikā kuṇḍa, gulāla mādhavī-vṛnda
tīra-śobhā gandhe rahe bhari |
nānā pakṣa kolāhola, sārī śuka kabutara
nṛtya kore mayūra mayūrī || 49 ||

haṁsa dāhikī kīra, dāḍimba vanete sthira
nīlakaṇṭha kapota kuhukī |
vana ati sunirmala, vṛkṣa latā suśītala
pūrṇa candra kiraṇe jhalaki || 50 ||

tāra madhye hema kuñja, prabāla mukutā puñja
ratnāgāra ratna simhāsana |
sūkṣma vastra saṁskāra, dugdha phena śayyā yāra
nānā dravya śayyāra bhūṣaṇa || 51 ||

tāmbūla sampuṭa jhāri, tāhe suvāsita vari

ālabāṭī cāmara gaṅgājalī |
mādhavanaṅga-mañjarī, dohe haste dharādhari
praveśīla hoiyā kutūholī || 52 ||

rādhā lalitādi yata, dāsikā mañjarī koto
mandira bāhire saba thāki |
rādhānujā kānu saṅge, magna duhe rati raṅge
rasāveśe parama kautukī || 53 ||

doṇha aṅga paraśane, doṇhe bhelo agiyāne
raṇa bola ānanda apāra |
vākovākya mṛdu hāsa, bhrū-netra suvinyāsa
meghe yeno bijuri sañcāra || 54 ||

ābharaṇa kvaṇakvaṇi, kaṭaka kaṅkana dhvani
kiṅkinī nūpura runujhunu |
bhuje bhuje bandhana, dṛḍha parirambhana
pulaḱāṅga sveda bindhu tanu || 55 ||

tathā hi bhajana-candrikā—
yathā mṛgāṅke cakorī cātako jaladau yathā |
daridro ratna-saṁyoge mādhavo'naṅga-mañjarīm || 56 ||

candrete cakora yena, jalada cātaka tena,
ei mata dohu vyavahāra |
daridra milalo dhana, yena nahe nivāraṇā
rati yuddha kautuka apāra || 57 ||

anaṅga mukhāravinda, mādhava nayana dvandva
kaṅje bhṛṅga matta rahe yeno |
kṛṣṇa mukha sudhākara, satṛṣṇita cakora
anaṅga-mañjarī netra teno || 58 ||

mādhavanaṅga-mañjarī, doṇhete pālaṅkopari
viśrāma koriyā dui jane |
kṣaṇeke uṭhiyā boisi, doṇhe mṛdu mṛdu hāsi
duhe mukha kore nirīkṣaṇe || 59 ||

ratyantare rasāveśe aṅge veśa bhūṣā khase
sāmbhālai vastra alaṅkāra |
sei kāle nija dāsī, koroe sanmukhe āsi
jala sevā cāmara sañcāra || 60 ||

mad īśvarī pada bhāvi, nāmnā śrī lalitā devī
tāṅ kṛpāya ye haya smaraṇa |

dr̥śā vṛndāvana dāsa, tāra pāda padma āsa
dhūli koro mastaka bhūṣaṇa || 61 ||

-=o) tṛtīya-laharī - yūtha-vivaraṇā (o=-

jaya jaya mahāprabhu, dayā nā chāḍibe kabhu
krpā koro śrī śacīnandana |
jaya jaya nityānanda, ghucāho manera dhandha
śuno padmāvatī prāṇadhana || 1 ||

śrī vasu jāhnavā prāṇa, koro prabhu paritrāṇa
nā chāḍiya nityānanda rāya |
mo heno patita jane, ke uddhāre tomā vine
heno dekhi nā āche kothāya || 2 ||

tabe dohe sthira hoilā aṅge veśa bhūṣā koilā
pūrvavat yemata āchilā |
rādhānujā sundarī, nija dāsī saṅge kori
mandira hoite bāhirilā || 3 ||

rasa bhare ākulita, āsi hoilā upanīta
śrī rādhā lalitā ādi yathā |
rati cihna sarva gāya, vastra āropiyā tāya
boise dhanī hoiyā mauna-vrata || 4 ||

anaṅga-mañjarī dekhi, sabe hoilā harṣa-mukhī
āiso āiso kori ādarilā |
īṣad dhāsyā mukhe gaurī, rādhikā vadana heri
vāma pārśve āsane bosilā || 5 ||

lalitā kautuka mukhī, anaṅga-mañjarī dekhi
kohe kichu sarasa vacane |
rasika nāgara saṅge, koto sukhe chilā raṅge
koho dhani śuni e śravaṇe || 6 ||

ghanī aṅga sulalita, vimoriṣa manobhita
ṭhāre ṭhāre uṭhāya kautuka |
rādhikā bolena dhanī, śuno rasa vinodinī
keno tumi hao natamukha || 7 ||

eteko boliyā rāi, anaṅga-mañjarī cāi
cibuka paraṣi nija kare |

boli hāri yāi āmi, nāgara toṣilā tumi
ithe boḍo sukha dilā more || 8 ||

kiñcit vilamba kori, mahā naṭarāja hari
śyāma kānti rasete jhāmore |
campaka kalikā saṅga, rasāveśe lubdha bhr̥ṅga
kuñja hoite āilā bāhire || 9 ||

kṛṣṇa yaiche taḍit mājhe, ghana puñja taiche sāje
kimvā hema madhye nīlamaṇi |
beḍi sakhī cāri bhite, nirakhae eka cite
rasamaya rasaguṇa khani || 10 ||

tabe vṛṣabhānu sutā, puchae rasera kathā
kuñje anaṅga-mañjarī vilāsa |
autsukyete beri beri, puche sabhe yatna kori
kohe kṛṣṇa kori parihāsa || 11 ||

tabe kṛṣṇa rādhā indu, nirakhi rasera sindhu
uthalilo umaḍi ānande |
rādhānujā saṅge hari, ye rūpe vilāsa kori
kautuke kohoe sakhī-vṛnde || 12 ||

tabe nānā sevā kori, sukhe santoṣilā hari
yāra yei citte abhilāṣa |
rādhā kṛṣṇa sakhī saṅge, colilā ānanda raṅge
yāra yathā manera ullāsa || 13 ||

anaṅga ambuja līlā, kṛṣṇa yāte sukhī hoilā
rādhāra preraṇe dui jane |
ṭhākura vṛndāvana ukti, pāncālī chandete vyakti
rādhānujā mādharma saṅgame || 14 ||

ekhone kohie āra, saṅge yoto sakhī tāra
nāma guṇa rūpa vivaraṇa |
prathamete vṛndādevī, nija dāsī saṅge sevi
tat sakhyas tad guṇākāra jana || 15 ||

kauśalyā kāmīnī ādi, rāga vallikā kaumudī
sāriketī pīka kaṇṭhī imā |
caturdaśa vāya rāmā, rūpe guṇe anupamā
prati aṅge lāvaṇyera sīmā || 16 ||

śrī rūpa-mañjarī nāma, kṛṣṇa-preme rasa-dhāma
ā-veda daśa-varṣa sthiti |

pīnonatta payodharā, pītavarṇa aṅga bharā
śikhi piñcha vastra śobhe tati || 17 ||

tat sakhyas tad rūpākāra, sevā kore nirantara
tad anugā sabhe ājñākārī |
rūpavatī rasavatī, rasālikā raṅganetī
rambhāvati kalārūpā nārī || 18 ||

tāmbūla cāmara seve, aṣṭa koṇe sthiti sabhe
ebe kohi śrī rati mañjarī |
śrī rādhikā priyatamā, snehe keho nahe samā
rādhā saṅge satata vihāra || 19 ||

sthira vidyuta sama kānti, nīlāmbara śobhe tati
caturdaśa varṣa kori sīmā |
śabdavati rasakalā, ramaṇī carasalā
līlārati guṇavatī imā || 20 ||

nṛtya gīta rasollāsa, vīṇā vādya mṛdu hāsa
aṣṭa koṇa vāmabhāge sthiti |
kṛṣṇa preme sadā magnā, saundarya lāvaṇya sīmā
kṛṣṇaprīte sevā kore niti || 21 ||

aṣṭa koṇa dakṣiṇe sthiti, prabhulla campaka kānti
pīnonnata payodhara ābhā |
cāsa pakṣāmbarā dhanī, caturdaśa varṣa tanī
preyasī veṣṭita ati śobhā || 22 ||

raseśvarī vidyāvatī, raṅgamālā rasonnati
rasamukhyā rasabhadrā imā |
śrī rasa-mañjarī saṅge, rādhā prema magna raṅge
nānā ābharaṇa manoramā || 23 ||

śrī maṇi-mañjarī nāma, vidhu nindi mukhadhāma
pīnonnata payodhara tati |
trayodaśa varṣiyā, nija dāsī saṅge laiyā
sevā kore kṛṣṇa preme ati || 24 ||

madhukaṇṭha manda hāsī, madhu mañju madhurāśi
indrā kandarpikā ādi kori |
tat sakhyas tad rūpākāra, sevā kore nirantara
yāra yaiche mata anusārī || 25 ||

aṣṭa koṇasyāgne sthiti, kṛṣṇa sukho 'sukāmatī
magna cittā rādhā prema lehā |

rūpa guṇe dagamagi, dohe prīti anurāgī
khañjanākṣī manohara dehā || 26 ||

aṣṭa koṇa pūrva bhāge, sadānanda anurāse
suyantrāḍhyā svara maṅgalāya |
gīyate pañcama premnā, śvetāmbu raśmi rāmā
śrī guṇa-mañjarī sarvathāya || 27 ||

gorocanā aṅga varṇā, sarvānanda rasa pūrṇā
saṅge loiyā preyasīra gaṇa |
tat sakhyas tad rūpākāra, rūpa guṇa manohara
śuno ebe nāma vivaraṇā || 28 ||

premadā priyasī pūrṇā, ānanda vaṁśikā ghūrṇā
padmā padmagandhā premeśvarī |
pārijātā susambharā, śrī rādhikā sukhotkārā
seve niti hoiye ājñākārī || 29 ||

ei pañca rāmā saṅge, nānā līlā rasa raṅge
pradhānatva anaṅga mañjarī |
gopī sīmantiṇī madhye, sarva śaktivarā siddhe
guru rūpa snigdhānanda kārī || 30 ||

nija yūtha aṣṭa jana, śuno nāma vivarana
anaṅga-mañjarī saṅge thāki
rasa-keli suprsaṅge, ānande sevaye raṅge
rādhā preme parama kautukī || 31 ||

suvadā, rasadā rambhā, kelī kandalikānandā
jayantī tulasī aṣṭa rāmā |
rūpe guṇe sarva varā, hāsyā lāsyā mattatarā
vādyā gīta rasonmādi sīmā || 32 ||

mad īśvarī pada bhāvi, nāmnā śrī lalitā devī
tāra kṛpāya ye haya smaraṇā |
dṛśā vṛndāvana dāsa, tāra pāda-padma āsa
dhūli koroṇ mastaka bhūṣaṇa || 33 ||

-=o) caturtha-laharī - yūtha-vivaraṇā (o=-

jaya jaya śrī caitanya, sannyāsī āśrama dhanya
vyakta koilā nyāsi rūpa dhari |

jaya jaya avadhūta, pūrve rohiṇīra suta
padmāvatī gr̥he avatari || 1 ||

svayaṁ śrī caitanya vīra, rūpe koilā avatāra
avaśiṣṭa loka tarāite |
vasura nandana khyāta, sarva jana sama prīta
guṇa gāya e tina jagate || 2 ||

tathā hi—
vīracandraṁ prabhuṁ vande śrī-caitanya-prabhuṁ svayaṁ |
kṛṣṇaṁ dvitīyāvatāraṁ bhuvana-traya-tāraṁ || 3 ||

ananta tāhāra vaṁśa, trijagate avataṁsa
sabhe tīrtha pūta avatāra |
yāhāra smaraṇā mātra, sarva loka caritārtha
ki jānibo mahimā tāhāra || 4 ||

jaya jaya śrī jāhnavā gopīnātha vallabhā
bhuvana mohana manohārī |
śrī rādhikā priyatamā, rūpa guṇe anupamā
karuṇāte jagat uddhārī || 5 ||

baladeva śakti dhāma, dharilā jāhnavā nāma
pūrve chilā anaṅga mañjarī |
nityānanda anurāga, eka dehe dui bhāga
dekhāilā jīve kṛpā kori || 6 ||

tathā hi bhajana-candrikāyām—
anaṅga-mañjarī yā sā jāhnavā parikīrtitā |
vidagdā rasikā dhīrā gaurāṅgī nayanāmbujā || 7 ||
sūrya-dāsa-sutā devī sūkṣma-vastra-vidhārini |
hasta-pādādi-sarvāṅge nānālaṅkāra-bhūṣitā || 8 ||
śoṇa-campaka-varṇāḍhyā koṭi-candra-mukha-dyutiḥ |
nityānanda-guṇollāsī sadā tat-pada-bhāvinī || 9 ||

anaṅga-mañjarī yei, edānī jāhnavā sei
śarad indu vadana maṇḍalā |
śoṇa campaka svarṇa jini, gaura kānti varṇa dhanī
sulāvaṇya parama ujvalā || 10 ||

ambujākṣī sumadhurā, vidagdha rasikā dhīrā
mṛdu smita madhura mūrati |
nityānanda guṇollāsī, pūrṇānandāmṛta rāśi
caitanyera priyatamā ati || 11 ||

nityānanda śrī caitanya, nija prāṇa kori jāne
heno cittya śrīmatī jāhnavā |
vīracandra śiṣya yāra, ki jāni mahimā tāra
guṇa varṇe heno āche kebā || 12 ||

akhila jagata jāyā, sarva jīve kori dayā
nityānanda samhati vihari |
mo adhame ei koro, pāda padme nirantara
rahe mana kabhu nā pāsari || 13 ||

tomāra mahimā yoto, mui chāra jāni koto
nija guṇe tāra dayāmayī |
koriyā karuṇā drṣṭi, pūrāho manera iṣṭi
duḥkha nāśa koro duḥkhajayī || 14 ||

sūrya dāsa paṇḍita sutā, sarva guṇe samanvitā
pāda-padme nivedana kori |
janma haya yathā tathā, ithe mora nahe vyathā
svapne yena tomā nā pāsari || 15 ||

tava pādapadme mati, nirantara rahe sthiti
heno kṛpā koribe amāre |
mukha-kaṇṭhe boli śuno, vadanete dhari tṛṇa
ei bhikṣā māgi parihāre || 16 ||

śuno vṛṣabhānu-sutā, rādhikāra kaniṣṭhata
abhimunya anujabhāvinī |
rādhā-śyāma yathā saṅge, vilāsa koroho raṅge
tathā loho nija dāsī jāni || 17 ||

māṭṛ piṭṛ gr̥ha hoite, tumi yāho yāvaṭete
rādhā saṅge mañjarīra gaṇe |
sekālete saṅge thāki, nayāna bhariyā dekhi
e prasāde koro ei jane || 18 ||

jaṭilā ādarak oir, rādhānaṅga mañjarī
āni gr̥he bosāibe sukhe |
se samaye dui aṅge, cāmara koribo raṅge
dāḍāiyā dohāra sanmukhe || 19 ||

mukutā caritra kathā, lalitāra saṅge tathā
dekhi kṛṣṇa koilo parihāsa |
lalitā tomāre dhari, lukāiyā pāche kori
se rahasya parama ullāsa || 20 ||

heno daśā hobe mora, sei rase hobo bhora
se kautuka dekhibo nayane |
śrī kṛṣṇera hastālamba, tomāra saśaṅka aṅga
lalitā korilo nivāraṇe || 21 ||

āra koto śata līlā, rādhā saṅge ācarilā
kṛṣṇa sukha hetu sukhamayī |
ati guhya līlā sāra, jānite sāmārthya kāra
nā jānāle jāne āche kaya || 22 ||

gāndharvikā-gaṇa yutā, madhye sarva guṇānvitā
rādhānaṅga mañjarī pradhāna |
sarva sakhī priyottamā, rūpe guṇe anupamā
kṛṣṇānanda rasera nidhāna || 23 ||

māḍhavānaṅga mañjarī, nānā rasa līlā kori
rādhā saha anaṅga kānane |
sei līlā varṇibāre, ki jānibo mui chāre
śeṣa ādi mahimā nā jāne || 24 ||

nitya-līlā etādṛśa, kore hari ahar-niśa
kālakāla virāma nā haya |
rādhā gopīgaṇa sahe, śrī govinda viharaye
sādhu janā sadāi dekhaya || 25 ||

yadi vāñchā koro mane, vilāsate nidhuvane
rādhā-kṛṣṇa gopīkā sahite |
upāya dekhie tabe, anugata kore ebe
anaṅga-mañjarī caraṇete || 26 ||

śrī vṛndādi vanadevī, priya kori bhāvo yadi
tabe dekhi ei to vicāra |
lalitādi sakhīgaṇa, yadi pāite haya mana
anaṅga-mañjarī koro sāra || 27 ||

rāgera bhajana yei, niścaya jāniho ei
niṣṭhā koro anaṅga-mañjarī |
jānibe rasera rīti, sakhiṁ madhye hobe sthiti
sukhe pābe kiśora kiśorī || 28 ||

yata mañjarīra gaṇe, santoṣa hoibe mane
ihāte sandeha nāi māni |
kṛṣṇa yāke stuti kori, ubhayete ādari
rāma śakti rādhāra vahinī || 29 ||

śrīdāma agraja bhrātā, kīrtikā yāhāra mātā
rādhāra anujā nāma sāje |
vāñchā-kalpataru-mayī, sāksāte jāhnavā ei
gopīnātha vāmete virāje || 30 ||

yāra daraśanāmṛte, tṛpta haya sarva cite
heno vastu śrīmatī jāhnavā |
mo adhame koro dayā, deho prabhu pada-chāyā
tomā vinu āra āche kebā || 31 ||

jāhnavā caraṇāśraya, kore yei mahāśaya
tāra āmi hoibo kiṅkara |
tabahu pūribe āśa, vrajabhūme hobe vāsa
ei mora mone nirantara || 32 ||

nitāi jāhnavā pada, jini amṛtera hrada
aviśrānta bohe śata dhāre |
tāra eka kaṇā-mātra, sparśa hoile caritārtha
samyak varṇite kebā pāre || 33 ||

mui chāra manda mati, āra saṅga bhraṣṭa-mati
yat kiñcit korinu kīrtana |
nitāi caitanya prāṇa, āpāmare koro trāṇa
pāda padme loinu śaraṇā || 34 ||

mad īśvarī pada bhāvi, nāmnā śrī lalitā devī
tāra kṛpāya ye haya smarāṇa |
dṛśā vṛndāvana dāsa, tāra pāda-padma āsa
dhūli koroṇ mastaka bhūṣaṇa || 35 ||

śrī caitanya nityānanda, śrī gaṅga śrī vīracandra
śrī advaita gaura bhaktagaṇa |
tomā sabhāra śrī caraṇā, hauk mora prāṇa dhana
sei mora bhajana smaraṇā || 36 ||

ei bhīkṣā mora tare, deho prabhu avicāre
mo patite āra keho nāi |
viṣama madete andha, ghucāo prabhu bhava bandha
nitāi caitanya dui bhāi || 37 ||

atha samprārthanā

anaṅga-mañjarī dhani, kṛpā-dṛṣṭe cāho tumi
purāo mora mano abhilāṣa |
loho more vraja-pure, janma korāo gopa ghare

gopa saṅge deho mora vāsa || 38 ||

śuno mora dainya nivedana |
nija dāsī gaṇanāya, āmāke gaṇibe tāya
tabe mora saphala jīvana || 39 ||

e dehera kriyā yata, sab hauk anya mata
koro more gopera jhiyāri |
gopa bālakera saṅge, pariṇaya hobe raṅge
śuno prāṇa anaṅga-mañjarī || 40 ||

yogapīṭha ṣaṭ koṇe, ratna vedī simhāsane
tumi āra kiśora kiśorī |
tuyā anugata hoiyā, tuyā dāsī saṅge roiyā
sevi niti hoiyā ājñākārī || 41 ||

kabhu kuñja saṁskāra, kabhu vastra alaṅkāra
kabhu koroṇ cāmara vyajana |
kabhu suvāsita jale, snāna korāo kutūhole
kabhu kori caraṇa sevana || 42 ||

heno daśā kobe hobe, tāmbūla yogābo kobe
doṇhākāra se cāṇḍa vadane |
heno sādha haya mana, korāo aṅge sulepana
saugandha kumkuma candane || 43 ||

ei saba sevā bhāi, śrī guru prasāde pāi
guur-pade dṛḍha koro āśa |
anaṅga mañjarī dhyāna, nirantara koro gāna
yadi vrajapure cāho vāsa || 44 ||

nityānanda prabhupāda, mūlāśraya sampada
yadi kṛpā korena nitāi |
nahe paḍi bhava phāṁse, kāṇḍe rāmacandra dāse
mo patitera āra keho nāi || 45 ||

--o) (o--

iti anaṅga-mañjarī-samputīkā samāptam ||